

TALLERS D'IDEES PER A L'ELABORACIÓ DE L'ORDENANÇA DEL PAISATGE DE LLEIDA

Documents previs al debat

Taller núm. 1: ABAST I CONTINGUT DE L'ORDENANÇA DEL PAISATGE. Dimarts, 8 de març de 2016

El moment inicial en el que es troba el procés d'elaboració de la nova Ordenança del paisatge de Lleida requereix d'una reflexió profunda sobre el seu contingut. Per aquest motiu, la Paeria organitza 3 Tallers de participació que tenen per objectiu donar veu a agents professionals, econòmics i socials per tal de recollir les seves idees sobre com concretar-les en el document definitiu.

Cadascun dels 3 Tallers estarà dedicat a una temàtica específica, de manera que el primer, el que ens ocupa, tindrà com a objectiu definir l'**abast i contingut de l'Ordenança del Paisatge**, el segon estarà dedicat als elements del paisatge que configuren la ciutat, i el tercer, i últim, se centrarà en els elements que configuren el paisatge dels espais oberts.

Debatrem sobre els objectius, l'àmbit d'actuació, els elements i les determinacions que ha d'abastar una ordenança del paisatge en el sentit més ampli, per assolir una regulació idònia i integrada d'aquests elements en el paisatge i l'entorn proper.

0. Introducció a la temàtica

Reconèixer la preservació del paisatge com un bé col·lectiu d'interès social, cultural i ambiental, com un element del medi ambient que forma part de la vida quotidiana de les persones, ha de ser, sens dubte, un dels reptes a assolir per l'Ordenança. Es fa necessària una especial protecció del paisatge per tal de garantir a tots els habitants de la ciutat, el dret a gaudir d'un paisatge harmònic i una adequada qualitat de vida.

Lleida és signant de la Carta de les Ciutats Educadores, la qual cosa comporta el compromís que tota la societat civil pugui intervenir en la conservació i desenvolupament de la ciutat, d'una manera equilibrada i amb convivència. D'altra banda, un dels principis de la Llei 8/2005 de protecció, gestió i ordenació del paisatge és el d'impulsar la participació dels agents socials professionals i econòmics en les polítiques de paisatge.

La millora del paisatge ha de constituir un esforç constant en la valorització de la ciutat tradicional i en el progressiu desenvolupament del municipi; i un repte a la imaginació creativa per a l'adaptació, la participació i la disponibilitat dels recursos públics i privats.

El paisatge està conformat per elements que són diversos i complexos, i que intervenen a diferents escales i a diferents nivells de percepció: urbanístics, arquitectònics, públics, privats, mobles, immobles, naturals, culturals, socials, tangibles, intangibles... que acaben configurant una determinada imatge de la ciutat i del nostre territori, tant de l'àmbit urbà com del rural.

Dissenyar aquest territori des de la seva naturalesa variada, dotant-la d'una qualitat urbana, ha de fer-se des dels espais col·lectius. La ciutat queda així definida pel projecte dels seus espais públics, els carrers, les places, etc.

L'Ordenança, en aquest context, se situa com un recurs limitat d'intervenció en el paisatge urbà i rural, complementant l'ordenament urbanístic i les ordenances pròpies de l'edificació per tal de regular aquells elements concrets que intervenen d'una manera molt directa en la percepció del paisatge i que en resulten especialment característics en el nostre territori i les nostres ciutats.

Per tant, més enllà de l'Ordenança, serà necessària la implicació de tots els ciutadans, de les entitats, dels organismes, de les empreses, i en general de tots aquells que intervenen amb les seves actuacions en la configuració i millora del paisatge.

1. Subtema de debat 1: Objectius, àmbit i normativa urbanística vigent.

En un primer moment, es fa necessari reflexionar sobre els objectius estratègics que ha d'assolir una ordenança de paisatge en el seu sentit més ampli. Així, l'Ajuntament de Lleida ha elaborat un document d'esborrany d'ordenança, l'objectiu principal del qual és regular la protecció del paisatge i fomentar el seus valors ambientals i culturals, establint la prevalença del dret col·lectiu dels ciutadans a percebre un entorn urbà agradable, endreçat i harmònic i en relació al dret individual a utilitzar aquest entorn en el seu propi interès.

S'estableixen uns principis generals, sobre els quals caldrà reflexionar i plantejar la supressió o incorporació d'altres que resultin necessaris:

- a. Assentar el concepte de paisatge com un bé públic, d'ús col·lectiu.
- b. Impulsar la participació de la societat civil i del sector privat en la responsabilitat de la recuperació, el manteniment i la millora del paisatge.
- c. Potenciar la cultura del manteniment del paisatge i generar una inèrcia orientada cap a la recuperació i la conservació del patrimoni.
- d. Establir les condicions generals que han de complir els diferents elements que conformen el paisatge.
- e. Establir la regulació específica dels elements fonamentals determinants tant del paisatge urbà com rural.

En un segon terme, es fa necessari plantejar quin ha de ser l'àmbit d'actuació d'aquesta ordenança. La regulació ha de permetre establir condicions només pel sòl urbà o també cal plantejar regulacions en el sòl rural?

Finalment cal fer una anàlisi de la normativa urbanística vigent al municipi. En el pla general vigent, i en concret en l'apartat 4 del bloc vuitè de les normes urbanístiques, es regula la *Protecció del paisatge urbà*, en concret entre els articles 258 i el 265.

A més, l'Annex IX del Pla general, Carta de colors del Centre Històric, regula les condicions estètiques del Centre de la ciutat, definint acabats, materials, colors..... Cal valorar si és necessari mantenir, adequar, modificar o suprimir totes o algunes de les determinacions que s'hi estableixen entenent que resulten duplicades o incoherents amb la nova.

En l'Annex X del Pla general, es determinen les Proteccions de visuals del paisatge urbà de Lleida, d'acord a l'article 261 de la normativa urbanística. Aquesta determinació establerta pel planejament, cal incorporar-la a nivell d'ordenança, cal redefinir o ampliar-ne el seu àmbit físic, quin ha de ser el seu abast ?...

Existeixen altres determinacions de caràcter més puntual en les normes urbanístiques vigents que també serà necessari abordar durant el taller que ens ocupa i determinar si són consideracions a establir a través de l'Ordenança del Paisatge..

2. Subtema de debat 2: Àmbit urbà.

El paisatge urbà es configura des de l'ordenació urbanística de la ciutat, la seva regulació normativa, la urbanització dels carrers i dels espais lliures, l'edificació dels terrenys, les construccions públiques i privades, l'arquitectura dels edificis, el tractament formal dels elements de les construccions i de les instal·lacions,... Tot i que en un taller posterior es tractarà abastament l'àmbit urbà i la seva regulació específica, cal que d'inici ens plantejem la necessitat de decidir els aspectes a regular.

Així, i deixant de banda el document d'esborrany d'ordenança que s'ha elaborat des de l'àmbit d'urbanisme de l'Ajuntament, que ja serà objecte d'un debat posterior, cal establir quins han de ser els aspectes generals en els que l'ordenança ha d'incidir.

En aquest sentit, cal reflexionar sobre quins han de ser els elements a regular del nostre espai urbà que incideixen de manera directa en la percepció del paisatge i que configuren l'entorn urbà de la nostra ciutat.

Cal plantejar d'inici una sèrie de reflexions i conceptes generals que ens estableixin els aspectes a debatre en el pròxim taller:

- a. Quins elements conformen el paisatge urbà?
- b. Quins son els aspectes que caldria regular respecte les edificacions?
- c. I els espais lliures d'edificació, siguin edificables o no?
- d. Resulta necessària la regulació de les activitats a l'espai públic? En quin sentit caldria determinar-ne una regulació?

En el document d'esborrany d'ordenança que ha elaborat l'Ajuntament de Lleida, es proposa la delimitació d'una "Àrea de protecció paisatgística", que abasta la part del Centre Històric i les dues façanes del riu, amb una regulació més específica i restrictiva. Es fa necessària una reflexió més acurada respecte de la necessitat o no de la delimitació d'aquesta àrea, a més a més de plantejar si l'àmbit proposat és el més adequat.

Amb les idees i reflexions que puguin aparèixer en aquesta part del Primer Taller, es desenvoluparà el Segon Taller. Aquest serà específic del paisatge més transformat, més urbà, i tindrà com a objectiu concretar els elements del paisatge que requereixen d'una regulació i com els podem regular a través d'una ordenança.

3. Subtema de debat 3: Àmbit rural.

Tenint en compte l'extensió i la qualitat de l'espai rural en un municipi com Lleida, amb un terme municipal tan extens, amb una Horta amb caràcter propi, que cal conèixer, conservar i respectar. Resulta necessària una reflexió més àmplia respecte l'abast que ha de tenir l'Ordenança en relació al paisatge rural.

Més enllà dels valors que pot tenir el paisatge natural, entenent aquest com aquell que no ha estat antropitzat, han aparegut altres valors paisatgístics fruit d'aquesta activitat humana, i quan parlem d'activitat humana, ho podem fer de forma àmplia. Trobem que el paisatge rural l'acaben configurant l'ús agrícola del sòl, l'aparició de l'activitat ramadera, la necessitat de comunicar-nos mitjançant camins, carreteres,... o les mateixes residències que al llarg de la història s'han anat instal·lant al costat del camps de cultiu o altres usos que s'han generat en aquest entorn obert.

És per tant que el paisatge rural el podem entendre referit als valors del paisatge natural, al paisatge modificat per l'activitat humana o més focalitzat a una vessant estètica, on guanyaran importància les formes, els materials, les textures i els colors del territori.

Son aquests i d'altres aspectes els que volem debatre en aquests tallers, i és per això que partiríem de reflexions i conceptes més generals:

- e. Com definiríem el paisatge rural?
- f. Quin abast ha de tenir?
- g. Quins elements el conformen o li donen valor?
- h. Resulta necessària la seva regulació?, i cas que fos que sí, com l'hem de regular?

Moltes preguntes i molt obertes com a punt de partida. D'aquí la necessitat d'una primera reflexió dins del primer taller, on seria interessant, més que donar respostes, plantejar les preguntes correctes, per arribar a definir quines necessitats de regulació té el paisatge rural.

I, amb les idees i reflexions que puguin aparèixer en aquest Primer taller, es desenvoluparà el Tercer taller. Aquest serà específic del paisatge obert i tindrà com a objectiu concretar quins elements del paisatge rural requereixen d'una regulació i com ho podem ordenar a través d'una ordenança.